

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**НЕВРОЛОГІЯ**

Спеціальність: **222 «Медицина»**
Освітньо-професійна програма: **Медицина**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 36**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **4**
Семестр(и): **VII (осінній), VIII (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2027-2028**

Обсяг: **4,0 кредитів ECTS (120 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття**
Підсумковий контроль: **іспит**
Пререквізити: **ОК3, ОК4, ОК7, ОК8, ОК23, ОК24, ОК25, ОК27**

Кафедра/підрозділ: **кафедра неврології, вул. О. Шпейєра, 4, Філія Університетська лікарня ХНМУ**

Керівник освітнього компонента: **проф., Некрасова Наталія Олександрівна**
email: no.nekrasova@kntmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.kntmu.edu.ua/course/view.php?id=155>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Неврологія – це розділ клінічної медицини, який вивчає етіологію, патогенез і клінічні прояви хвороб нервової системи та розробляє методи їх діагностики, лікування і профілактики.

МЕТА КУРСУ: вдосконалити знання про особливості будови та функціонування різних відділів нервової системи, оволодіти методикою дослідження неврологічного статусу, вивчити етіопатогенетичні особливості, клінічні прояви, диференціально діагностичні ознаки та сучасні напрямки і алгоритми лікування різних захворювань нервової системи.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки з позиції доказової медицини у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.
- Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних

- і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
  - Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
  - Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у тому числі міжнародними, заснованими на принципах доказової медицини; у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
  - Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
  - Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
  - Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
  - Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних, інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
  - Застосовувати статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
  - Застосовувати в професійній діяльності та професійному саморозвитку сучасні цифрові, інформаційно-комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Функціональні методи діагностики в неврології.
2. Головний біль (етіопатогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування).
3. Судинні захворювання головного та спинного мозку.
4. Перинатальні ураження нервової системи. ДЦП.
5. Спадкові захворювання нервової системи.

Перелік тем практичних занять (70 год.):

1. Принципи будови та функціонування нервової системи. Функціональна одиниця нервової системи. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу.

2. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Патологічні рефлексії, методика дослідження.
3. Симптомокомплекс порушень рухів при ураженні різних рівнів кірково-мускулярного шляху.
4. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження.
5. Мозочок. Синдроми ураження мозочка. Види атаксії.
6. Клінічна класифікація чутливості. Анатомія чутливих шляхів. Методика дослідження. Види і типи чутливих порушень. Симптомокомплекс чутливих порушень при ураженні різних рівнів чутливих шляхів.
7. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів.
8. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та синдроми їх ураження.
9. Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.
10. Анатомо-фізіологічні дані, патологія і методика дослідження вегетативної нервової системи.
11. Анатомо-фізіологічні дані, методика дослідження кіркових функцій. Синдроми ураження і подразнення кори. Порушення вищих мозкових функцій (афазії, агнозії, апраксії та інших).
12. Функціональна діагностика захворювань нервової системи. Ліквородіагностика. Менінгеальний синдром. Практичні навички. Підсумковий контроль №1 «Загальна неврологія».
13. Судинні захворювання головного та спинного мозку.
14. Інфекційні захворювання нервової системи.
15. Демієлінізуючі захворювання нервової системи.
16. Епілепсія і неепілептичні пароксизмальні стани.
17. Захворювання периферичної нервової системи.
18. Наслідки черепно-мозкової, спінальної та мінно-вибухової травми.
19. Соматоневрологічні синдроми.
20. Практичні навички. Захист історії хвороби. Підсумковий контроль №2 «Спеціальна неврологія».

Перелік тем самостійної роботи здобувача освіти (40 год.)

1. Головні етапи розвитку неврологічної науки.
2. Молекулярно-генетичні аспекти захворювань нервової системи.
3. Альтернуючі синдроми стовбура та довгастого мозку.
4. Порушення сну.
5. Професійні і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів.
6. Інфекційні ускладнення з боку центральної та периферичної нервової системи при COVID-19.
7. Поліомієліт. Гострий мієліт. Боковий аміотрофічний склероз. Нейросифіліс. Неврологічні прояви полімієлітиту-дерматомієлітиту. Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції. Туберкульоз нервової системи.
8. Паразитарні захворювання нервової системи, пріонові інфекції, нейроберреліоз.
9. Пухлини головного та спинного мозку. Абсцес головного мозку.
10. Травматичні та вогнепальні ураження периферичної нервової системи.
11. Вроджені дефекти хребта і спинного мозку. Сирингомієлія.
12. Лікарські препарати, які застосовуються у неврології. Застосування препаратів медичного канабісу для лікування неврологічних захворювань.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуативних завдань та кейсів.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukczyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються протягом 24 год. Оцінки виставляються в електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) Індивідуальні завдання студента (далі – ІЗС) не є обов'язковим елементом, але при бажанні здобувача освіти може бути виконане і оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність. На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (не більше 10).

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + \text{іспит}$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання здобувачами освіти ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Неврологія: підручник / І. А. Григорова [та ін.]; ред.: І. А. Григорова, Л. І. Соколова. - К. : Медицина, 2020. - 640 с.
2. Clinical Neurology / Edited by Gryb V.A. – K.: Publishing house Medknyha, 2017.- 288p.
3. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / Л.І. Соколова, Т.М. Черенько, Т.І. Ілляш та ін. — 2-е видання., К. «Медицина». 2020, - 144 с.
4. Реабілітаційна діагностика в неврології: Навчальний посібник/ Кальонова І.В., Богдановська Н.В., К. «Університетська книга», 2023.- 178 с.
5. Клінічна неврологія. Курс лекцій/ Копчак О.О., Бачинська Н.Ю., Худенко Л.І. та ін., «Книга плюс», 2023. – 208 с.
6. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи./ Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Волковська Г.І., «Центр учбової літератури», 2020. – 184 с.
7. Топічна діагностика патології нервової системи. Алгоритм діагностичного пошуку / За ред. Шкробот С.І., «Укрмедкнига», 2019. - 156 с.
8. Головний біль. Навчальний посібник / Боженко М.І., Негрич Т., Боженко Н.Л.. «Медкнига», 2019. - 48 с.
9. Гострі та невідкладні стани в неврології / За редакцією Погорєлова О.В., «Медкнига», 2017. - 140 с.
10. Діагностичні алгоритми в неврології / За ред. В.А. Гриб, Н.П. Яворської, «Медкнига», 2017. - 48 с.

В.о. зав. кафедри неврології
з курсом нейрохірургії
Професорка, д. мед. н.

Наталія НЕКРАСОВА